

Προκόπιος Παυλόπουλος: «Η επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος ως προϋπόθεση για την εμπέδωση της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο»

Αθήνα, 4.12.2025

Ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας και Ακαδημαϊκός κ. Προκόπιος Παυλόπουλος παραχώρησε συνέντευξη, με θέμα: *«Η επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος ως προϋπόθεση για την εμπέδωση της σταθερότητας στην Ανατολική Μεσόγειο»*, στο πλαίσιο του Συνεδρίου με τίτλο: *«Η Ανατολική Μεσόγειος αλλάζει»* που συνδιοργάνωσαν *«The Council»*, *«Delphi Economic Forum»* και *«Το Βήμα»*. Το ευρύτερο θεσμικό και πολιτικό πλαίσιο των απόψεων που εξέθεσε στην συνέντευξη αυτή ο κ. Προκόπιος Παυλόπουλος συντίθεται από τις εξής γενικότερες πάγιες θέσεις του:

« Πρόλογος

Την επομένη της εύθραυστης ειρήνης που επιτεύχθηκε στην Μέση Ανατολή, και με χρονικό ορίζοντα το προσεχές αλλά και το απώτερο μέλλον, είναι προφανές ότι τα γεωοικονομικά, γεωπολιτικά και γεωστρατηγικά δεδομένα στην Ανατολική Μεσόγειο αλλάζουν με ραγδαίους ρυθμούς, ιδίως υπό το πρίσμα της αξιοποίησης των ενεργειακών πηγών της περιοχής αυτής με πλήρη τήρηση κυρίως των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ (UNCLOS) (Σύμβαση του Montego Bay του 1982), κατ' εξοχήν σε ό,τι αφορά την οριοθέτηση των Θαλάσσιων Ζωνών και πρωτίστως της Υφαλοκρηπίδας και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης (ΑΟΖ). Και μόνον η γεωγραφική θέση της Κύπρου αναδεικνύει ευκρινώς ότι ο ρόλος της στο πλαίσιο των ως άνω μεγάλων αλλαγών στην Ανατολική Μεσόγειο είναι, οιονεί εκ φύσεως και εξ ορισμού, καθοριστικός. Περί τούτου αρκούν και μόνον οι *«μαρτυρίες»* από την μία πλευρά της Ελληνικής Πρωτοβουλίας για το Πολυμερές Σχήμα «5Χ5» στην Ανατολική Μεσόγειο με συμμετοχή Ελλάδας, Κύπρου, Αιγύπτου, Τουρκίας και Λιβύης, για συνεργασία σε κοινά ζητήματα

όπως το Μεταναστευτικό, η Προστασία του Θαλάσσιου Περιβάλλοντος και η οριοθέτηση Θαλάσσιων Ζωνών. Και, από την άλλη πλευρά, του εντελώς πρόσφατου (6.11.2025) κοινού ανακοινωθέντος των Υπουργών Ενέργειας της Κυπριακής Δημοκρατίας, της Ελλάδας, του Ισραήλ και των ΗΠΑ, καθώς και των Συμπροέδρων του Εθνικού Συμβουλίου Ενεργειακής Κυριαρχίας των ΗΠΑ (Συνεργασία 3+1), αναφορικά με την κοινή δέσμευσή τους για την προώθηση της ενεργειακής ασφάλειας και συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο ως βασικού παράγοντα σταθερότητας της περιοχής, με βασικούς άξονες την ενεργειακή ανάπτυξη και την προστασία των ενεργειακών υποδομών. Το εξαιρετικά ανησυχητικό γεγονός εν προκειμένω είναι ότι η προαναφερόμενη δεύτερη πρωτοβουλία (Συνεργασία 3+1) προώθησης της ασφάλειας και συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο και ο αντίστοιχος ρόλος της Κύπρου μάλλον προσεγγίζονται και σχεδιάζονται πάνω σε αμιγώς οικονομικές βάσεις, ενώ απουσιάζουν, σχεδόν παντελώς, οι απαραίτητες πρόσφορες θεσμικές εγγυήσεις, και ιδίως εκείνες που εδράζονται επί του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Χαρακτηριστικό παράδειγμα προς αυτή την ανησυχητική κατεύθυνση σηματοδοτεί η πρόσφατη συνέντευξη του πρέσβη των ΗΠΑ στην Άγκυρα κ. Τομ Μπάρακ. Στο πλαίσιο της συνέντευξης αυτής ο κ. Τομ Μπάρακ αναφέρθηκε, μεταξύ άλλων, στην Ελλάδα, την Κύπρο και την Τουρκία και τόνισε την ανάγκη διαμόρφωσης νέων δομών επικοινωνίας για την εξομάλυνση των σχέσεών τους. Δομών όμως που στηρίζονται αποκλειστικώς επί της οικονομικής συνδεσιμότητας για έναν θεσμοθετημένο διάλογο στην ευρύτερη περιοχή, από την Κασπία έως την Μεσόγειο. Έτσι όμως ο κ. Τομ Μπάρακ απέφυγε επιμελώς να διευκρινίσει πάνω σε ποια θεσμική και κανονιστική βάση θα θεμελιωθεί αυτή η οικονομική συνδεσιμότητα, με την πρόσθετη παρατήρηση ότι από το σκεπτικό του απουσίαζε επιδεικτικώς οιαδήποτε αναφορά στο Διεθνές Δίκαιο και στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο. Ο προφανής κίνδυνος που ελλοχεύει εξ αιτίας μιας τέτοιας αόριστης τοποθέτησης είναι το όλο εγχείρημα να βασισθεί στα αμιγώς οικονομικά κριτήρια μίας δήθεν «*δίκαιης διανομής*», με πρόδηλη περιθωριοποίηση ή και παντελή αγνόηση του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, κατ' εξοχήν δε του Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ.

Οπότε και η μοίρα της Κύπρου σε έναν τέτοιο σχεδιασμό θα κριθεί όχι με βάση τους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, αλλά πάνω στην «προκρούστεια κλίνη» της «επικυριαρχίας» του «οικονομικού» επί του «θεσμικού». Κάτι το οποίο από πλευράς Ελλάδας και Κύπρου πρέπει να θεωρείται αδιανόητο και, άρα, εκ προοιμίου απορριπτέο.

I. Ο καίριος ρόλος της Κύπρου στο πεδίο της ενεργειακής ασφάλειας και συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο

Για τον λόγο αυτό είναι προφανής η ανάγκη να καταστούν ευθύς εξ αρχής σαφή, από την πλευρά της Ελλάδας και της Κύπρου και τα εξής: Ο καίριος ρόλος της Κύπρου στο πεδίο της κατά τα προεκτεθέντα ενεργειακής ασφάλειας και συνεργασίας στην Ανατολική Μεσόγειο -άρα και της σταθερότητας στην περιοχή αυτή- συνάγεται ευκρινώς και από τα σημεία του προμνημονευόμενου κοινού ανακοινωθέντος, τα οποία επικεντρώνονται στην αδήριτη ανάγκη αφενός προγραμματισμού και εκτέλεσης ευρύτερων έργων περιφερειακής διασύνδεσης, εν εξελίξει αλλά και μελλοντικών. Και, αφετέρου, στήριξης του στόχου διαφοροποίησης των ενεργειακών πηγών της περιοχής, με αντίστοιχη μείωση της εξάρτησης από μη «φιλικούς» παράγοντες αλλά και ενίσχυση της συνδεσιμότητας μεταξύ «ομοϊδεατών» φιλικών περιφερειακών εταίρων.

A. Η ανάγκη άμεσης, δίκαιης και βιώσιμης, επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος

Για να διαδραματίσει στο ακέραιο τον συγκεκριμένο αυτό ρόλο της η Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει προηγουμένως να λυθεί το Κυπριακό Ζήτημα με πλήρη εφαρμογή του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, ώστε το εν λόγω Κράτος να μπορεί να θωρακισθεί, επίσης στο ακέραιο και καταλλήλως, σε ό,τι αφορά την άσκηση των δικαιωμάτων του και την εκπλήρωση των υποχρεώσεών του ως Κράτους-Μέλους της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1. Κατ' ακρίβεια δε η Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να επανέλθει στο καθεστώς προ της προκλητικώς παράνομης τουρκικής εισβολής και κατοχής. Δηλαδή στο καθεστώς μιας Δημοκρατίας η οποία μπορεί να ασκεί, επίσης στο ακέραιο, τουλάχιστον την *stricto sensu* Κυριαρχία της και όλα, ανεξαιρέτως, τα Κυριαρχικά της Δικαιώματα, με έμφαση σε εκείνα τα οποία θεσπίζει και κατοχυρώνει το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας του ΟΗΕ.
2. Δυστυχώς, έως τώρα και μολονότι η Κυπριακή Δημοκρατία κλείνει δύο δεκαετίες ως πλήρες Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) ουδέποτε ενεργοποιήθηκε επαρκώς -και οπωσδήποτε υπό όρους που ανταποκρίνονται στην Αρχή της Αλληλεγγύης προεχόντως κατά τις διατάξεις του άρθρου 42 παρ. 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)- υπέρ της Κύπρου και εις βάρος της Τουρκίας. Οι μέσω της ΚΕΠΠΑ κυρώσεις εναντίον της Τουρκίας για την κατάφωρη παραβίαση του Ευρωπαϊκού Δικαίου και του Διεθνούς Δικαίου εις βάρος της Κυπριακής Δημοκρατίας απουσιάζουν επιδεικτικώς, ενώ ουδέποτε η Χώρα αυτή πιέσθηκε, ουσιαστικώς, για την υπό όρους Ευρωπαϊκού Δικαίου και Ευρωπαϊκής Νομιμότητας επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος. Δηλαδή υπό όρους ομοσπονδιακού τύπου Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, όπως απαιτεί το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο.

Β. Οι διαχρονικές αναθεωρητικές βλέψεις της Τουρκίας εις βάρος της Ελλάδας και του Ελληνισμού

Μέσα σε αυτή την άκρως δυστοπική πραγματικότητα το βάρος υπεράσπισης της Κυπριακής Δημοκρατίας και για την επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος, υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, πέφτει σχεδόν

ολοκληρωτικά στην Ελλάδα, φυσικά σε αγαστή συνεργασία με την Κυπριακή Δημοκρατία.

1. Ως προς την κοινή γραμμή που αυτονοήτως και αυτοθρόως οφείλουν να ακολουθήσουν, δίχως υποχωρήσεις και υπαναχωρήσεις, έναντι της Τουρκίας, πρέπει να διευκρινισθεί προκαταρκτικώς ότι το Κυπριακό Ζήτημα δεν είναι αμιγώς Εθνικό Ζήτημα για την Ελλάδα, υπό την στενή του όρου έννοια. Είναι, τουλάχιστον ως προς τις θεμελιώδεις συνιστώσες του, προεχόντως Ζήτημα Διεθνές και Ευρωπαϊκό, κάτι το οποίο Ελλάδα και Κύπρος διακηρύσσουν παγίως *urbi et orbi*, και κατά κύριο λόγο έναντι της Τουρκίας. Όμως η Ελλάδα οφείλει, ακριβώς για να ανταποκριθεί επαρκώς στην κατά τα προεκτεθέντα αποστολή της υπεράσπισης της Κυπριακής Δημοκρατίας και της δίκαιης και βιώσιμης λύσης του Κυπριακού Ζητήματος, να χαράξει την όλη στρατηγική της έναντι της Τουρκίας στο πλαίσιο μίας συνολικής προοπτικής. Προοπτικής η οποία λαμβάνει υπόψη της το σύνολο της επί πολλές δεκαετίες προκλητικώς αναθεωρητικής στρατηγικής της Τουρκίας εις βάρος της Ελλάδας και του Ελληνισμού. Άλλωστε η Τουρκία ουδέποτε προέβαλε ευκαιριακώς, τμηματικώς και αποσπασματικώς, την ως άνω στρατηγική της αλλά, όλως αντιθέτως, την έχει οργανώσει ως ενιαίο σύνολο που προωθεί συστηματικά στην βάση της *«κατοχύρωσης των τετελεσμένων»* και του *«νεότευκτου»* ιδεολογήματος της *«Γαλάζιας Παιρίδας»*.

2. Οι προμνημονευόμενες προκλητικώς αναθεωρητικές -και στρατηγικού χαρακτήρα γι' αυτήν- βλέψεις της Τουρκίας έναντι της Ελλάδας και του Ελληνισμού, οι οποίες αγνοούν εντελώς το Διεθνές Δίκαιο και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, είναι κατά βάση τρεις:

α) Πρώτον, η εν τέλει περιέλευση της Κύπρου υπό τον πλήρη έλεγχό της. Γεγονός το οποίο αποδεικνύεται ευχερώς και εκ του ότι η Τουρκία δεν επιδιώκει ούτε αποδέχεται κατ' ουσία λύση του

Κυπριακού Ζητήματος με, έστω και στοιχειώδεις, όρους Διεθνούς Δικαίου και Ευρωπαϊκού Δικαίου, στοχεύοντας αρχικώς στην διχοτόμηση και στο απώτερο μέλλον στον εγκλωβισμό της Κύπρου υπό την κυριαρχική της επιρροή.

β) Δεύτερον, η οιονεί «*διχοτόμηση*» του Αιγαίου Πελάγους και η αντίστοιχη ισομερής συνεκμετάλλευση επ' αυτού, κατά κατάδηλη παραβίαση κάθε έννοιας των θεμελιωδών αρχών του Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ. «*Διήκουσα γραμμή*» ως προς τούτο είναι ο 25^{ος} μεσημβρινός, υπό την έννοια ότι δι' αυτού του τρόπου η Τουρκία «*διεκδικεί*» το 50% του Αιγαίου Πελάγους. Όταν σήμερα, πάντα κατά το Δίκαιο της Θάλασσας του ΟΗΕ, η εν προκειμένω επιρροή της εξαντλείται το πολύ στο 25%, ενώ το υπόλοιπο 75% αναλογεί στην Ελλάδα. Για παράδειγμα, και πάντα σύμφωνα με το Δίκαιο της Θάλασσας του ΟΗΕ, έχοντας ως σημείο αναφοράς την Αιγιαλίτιδα Ζώνη στο Αιγαίο Πέλαγος εκατέρωθεν υπό το προσωρινό καθεστώς των 6 ν.μ., στην Ελλάδα αναλογεί το 43,5% και στην Τουρκία μόλις το 7,5%. Ενώ αν η Ελλάδα ασκήσει πλήρως το δικαίωμά της για επέκταση της Αιγιαλίτιδας Ζώνης στα 12 ν.μ. –φυσικά πάντοτε υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις του Διεθνούς Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ (κυρίως άρθρο 3)- στην Ελλάδα αναλογεί το 71,5% του Αιγαίου Πελάγους και στην Τουρκία μόλις το 8,7%. Τούτο και μόνον εξηγεί την αδιανόητη, από πλευράς Διεθνούς Δικαίου και Ευρωπαϊκού Δικαίου, προβολή εκ μέρους της Τουρκίας του *casus belli* του 1995, χρονιάς που άρχισε να ισχύει το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας του ΟΗΕ.

γ) Και, τρίτον, η δημιουργία συνθηκών μελλοντικής αυτονομίας της όλης περιοχής της Ελληνικής Θράκης διά της δημιουργίας μίας ισχυρής δήθεν «*τουρκικής μειονότητας*». Ήτοι μίας δήθεν «*εθνικής μειονότητας*», η οποία ουδεμία νομική υπόσταση έχει ή μπορεί να έχει, ιδίως καθ' ο μέτρο έρχεται σε προφανή αντίθεση με κατ'

ουσίαν καταστατικές διατάξεις της Συνθήκης της Λωζάνης του 1923. Διατάξεις οι οποίες αναγνωρίζουν στην Ελληνική Θράκη μόνο Θρησκευτική Μουσουλμανική Μειονότητα, και όχι βεβαίως, και μάλιστα καθ' οιονδήποτε τρόπο, εθνική «*τουρκική μειονότητα*».

II. Το Κυπριακό Ζήτημα υπό το πρίσμα του Διεθνούς και του Ευρωπαϊκού Δικαίου

Σύμφωνα λοιπόν με τα όσα παρατέθηκαν προηγουμένως, επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος είναι νοητή και αποδεκτή εκ μέρους της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Κυπριακής Δημοκρατίας μόνον υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που θέτουν το Διεθνές Δίκαιο και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, φυσικά δίχως ουδεμία έκπτωση οιασδήποτε μορφής. Δοθέντος ότι μόνον έτσι μπορεί η λύση του Κυπριακού Ζητήματος να είναι δίκαιη και βιώσιμη. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο παρατηρούνται τα εξής:

A. Το Διεθνές Δίκαιο

Το Διεθνές Δίκαιο προσδιορίζει τις κατ' ελάχιστο προϋποθέσεις επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος με πλειάδα ρυθμίσεων.

1. Στις ρυθμίσεις αυτές συμπεριλαμβάνονται, οπωσδήποτε, και τα κάθε είδους κανονιστικού περιεχομένου Ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας τα οποία είναι, και μάλιστα κατ' επανάληψη και ποικιλοτρόπως, απεριφράστως καταδικαστικά για την Τουρκία ήδη από το 1974, όταν και συντελέσθηκε η βάρβαρη εισβολή στην Επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας. Υπενθυμίζεται, ότι τα πιο κρίσιμα εν προκειμένω Ψηφίσματα του Συμβουλίου Ασφαλείας υπήρξαν -και παραμένουν- προεχόντως τα εξής:

α) Πριν απ' όλα το αρχικό, βασικό, Ψήφισμα της 20.7.1974 αρ. 353/1974, για την απερίφραστη καταδίκη της τουρκικής εισβολής και για την έκκληση-απόφαση πλήρους σεβασμού της Ανεξαρτησίας, της Κυριαρχίας και της Εδαφικής Ακεραιότητας της

Κυπριακής Δημοκρατίας. Το Ψήφισμα αυτό επαναβεβαιώθηκε και συμπληρώθηκε επί το αυστηρότερο -ιδίως λόγω της συνέχισης και επέκτασης της τουρκικής εισβολής το 1974, της επίδειξης προκλητικής αδιαλλαξίας εκ μέρους της Τουρκίας και της από ανθρωπιστική έποψη θλιβερής κατάστασης των προσφύγων- με τα διαδοχικά Ψηφίσματα της 23.7.1974, αρ. 354/1974, 1.8.1974, αρ. 355/1974, 14.8.1974, αρ. 357/1974, 15.8.1974, αρ. 358/1974, 15.8.1974, αρ. 359/1974, 16.8.1974, αρ. 360/1974, 30.8.1974, αρ. 361/1974 και 13.12.1974, αρ. 364/1974.

β) Και ύστερα το, καθοριστικής σημασίας για την επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος κατά τρόπο σύμφωνο με το Διεθνές Δίκαιο, Ψήφισμα της 12.3.1975 αρ. 367/1975, με το οποίο καταδικάσθηκε, επίσης απεριφράστως, και θεωρήθηκε παντελώς ανυπόστατη η μονομερής, από πλευράς Τουρκίας, απόφαση της 13.2.1975 για την δημιουργία του διεθνώς πλήρως απομονωμένου έκτοτε ψευδοκράτους της «*Τουρκικής Δημοκρατίας της Βόρειας Κύπρου*». Σημειωτέον, ότι το ως άνω Ψήφισμα συμπληρώθηκε, ειδικώς ως προς τους κατά το Διεθνές Δίκαιο επιβεβλημένους όρους επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος, με τα Ψηφίσματα της 18.11.1983, αρ. 541/1983, 11.5.1984, αρ. 550/1984, 12.3.1990, αρ. 649/1990, 10.4.1992, αρ. 750/1992, 25.11.1992, αρ. 789/1992 και 29.6.1999, αρ. 1251/1999. Συγκεκριμένα δε με τα τελευταία αυτά Ψηφίσματα έγινε -και έκτοτε γίνεται παγίως- δεκτό ότι η σύμφωνη με το Διεθνές Δίκαιο λύση του Κυπριακού Ζητήματος προϋποθέτει, κατ' ελάχιστο, πως η Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να είναι, δίχως άλλους όρους και προϋποθέσεις, Ανεξάρτητο Κράτος, με μία και μόνη Κυριαρχία, μία και μόνη Διεθνή Προσωπικότητα και μία και μόνη Ιθαγένεια, οργανωμένο πολιτειακώς υπό την μορφή Δικονομικής και Διζωνικής Ομοσπονδίας -άρα αποκλεισμένου, οιονεί εξ ορισμού, του Συνομοσπονδιακού Κράτους- ενώ συνακόλουθα απορρίπτεται,

και μάλιστα κατηγορηματικώς, κάθε «προοπτική» διχοτόμησης ή απόσχισης.

2. Περαιτέρω, για την επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος βαρύνουσα είναι η σημασία των ρυθμίσεων του Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ. Κυρίως δε των ρυθμίσεων της αναφορικά με την *stricto sensu* Κυριαρχία και με τα επιμέρους Κυριαρχικά Δικαιώματα των Κρατών-Μελών της Διεθνούς Κοινότητας και του ΟΗΕ.

α) Σύμβαση η οποία, όπως επισημάνθηκε ήδη ακροθιγώς, καταρτίσθηκε το 1982 -ως «*Σύμβαση του Montego Bay*»- και άρχισε να ισχύει από το 1995. Και Σύμβασης στην οποία έχει προσχωρήσει αυτοτελώς -ήτοι ως νομικό πρόσωπο, πέραν των νομικών προσώπων των Κρατών-Μελών της- η Ευρωπαϊκή Ένωση από το 1998. Γεγονός που σημαίνει πως η Σύμβαση αυτή αποτελεί έκτοτε και αναπόσπαστο μέρος του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου, το οποίο αυτονοήτως δεσμεύει πέραν της Ευρωπαϊκής Ένωσης και όλα τα Κράτη-Μέλη της. Πρέπει δε να δεσμεύει, σύμφωνα με τα Κριτήρια της Κοπεγχάγης του 1993 και της Μαδρίτης του 1995 όπως διαρκώς επικαιροποιούνται, και τα υποψήφια προς ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση Κράτη -όπως π.χ. η Τουρκία- κατά τις διατάξεις των άρθρων 6 παρ.1 και 49 της ΣΕΕ.

β) Ανεξαρτήτως τούτου, και σύμφωνα με την νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, η προμνημονευόμενη Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας δεσμεύει και Κράτη, τα οποία δεν έχουν προσχωρήσει σε αυτή -όπως και η Τουρκία- διότι, λόγω του ότι εν πάση περιπτώσει έχει προσχωρήσει σε αυτή ικανός αριθμός Κρατών-Μελών της Διεθνούς Κοινότητας, παράγει πλέον γενικούς παραδεδεγμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου, δεσμευτικούς *erga omnes*. Δηλαδή ακόμη και για τα Κράτη-Μέλη της Διεθνούς Κοινότητας που δεν την έχουν γραπτώς αποδεχθεί. Αυτό ισχύει τόσο περισσότερο για την Τουρκία όσο, καθώς η αντιφατική και

προκλητική εξωτερική πολιτική της το αποδεικνύει, αποδέχεται την Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας «κατά το δοκούν», όπως προκύπτει ανενδοιάστως και από την υπογραφή μεταξύ αυτής και της τότε φερόμενης ως Κυβέρνησης της Λιβύης του νομικώς παντελώς ανυπόστατου «*τουρκολιβυκού μνημονίου*», του 2019. Επισημαίνεται -προκειμένου να το προβάλλουμε αδιαλείπτως διεθνώς, κάτι το οποίο δυστυχώς δεν συμβαίνει με την απαιτούμενη σταθερότητα και «καθαρότητα»- ότι το νομικώς παντελώς ανυπόστατο του «*τουρκολιβυκού μνημονίου*» έχει ρητώς αποδεχθεί η ίδια η Ευρωπαϊκή Ένωση, σύμφωνα με την σαφή απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2019. Η δε «*πρωτοκόλληση*» του «*μνημονίου*» τούτου από τον ΟΗΕ το 2020 ουδένα νομικό κύρος προσθέτει ή διασφαλίζει σε αυτό αφού, όπως έχει αποδείξει η σχετική πρακτική τέτοιων «*πρωτοκολλήσεων*» διεθνών κειμένων, πρόκειται για καθαρώς τυπική διαδικασία που ουδόλως σχετίζεται με την αναγνώριση της «*κανονιστικής δυναμικής*» των ποικιλόμορφων ως άνω κειμένων.

Β. Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο

Πολύ περισσότερο βαρύνουσα όμως για την επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος είναι η σημασία και η επιρροή του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Και τούτο διότι, όπως ήδη τονίσθηκε, η Κυπριακή Δημοκρατία είναι πλήρες Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του «*σκληρού πυρήνα*» της, της Ευρωζώνης. Κατά τούτο δεν νοείται δίκαιη και βιώσιμη λύση του Κυπριακού Ζητήματος αν αυτή δεν είναι πλήρως σύμφωνη με το σύνολο του Ευρωπαϊκού Δικαίου, πρωτίστως δε με τις θεμελιώδεις θεσμικές συντεταγμένες του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου. Το Ευρωπαϊκό Δίκαιο, κατ' εξοχήν μέσω της θεμελιώδους για την θεσμική υπόσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ΣΕΕ, θέτει τις ακόλουθες προϋποθέσεις ως προς την νομική και θεσμική υπόσταση ενός Κράτους, προκειμένου να είναι σε θέση να αποτελέσει, με την απαραίτητη αποτελεσματικότητα και διάρκεια, Κράτος-Μέλος της. Δηλαδή έτσι ώστε η συμμετοχή του στο

Ευρωπαϊκό Οικοδόμημα να μην υπονομεύει, de jure και de facto, την θεσμική και πολιτική συνοχή και προοπτική του, αρχής γενομένης από την συνεχή και αποτελεσματική εφαρμογή στην πράξη όλων, ανεξαιρέτως, των κανόνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Τάξης.

1. Από τον συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 1-12 της ΣΕΕ, το Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να έχει μία και μόνη Νομική Προσωπικότητα διεθνώς. Αυτό προκύπτει π.χ. κυρίως από τις διατάξεις του άρθρου 5¹ της ΣΕΕ, ως προς τον καταμερισμό αρμοδιοτήτων μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Κρατών-Μελών της. Καθώς και από τις διατάξεις του άρθρου 10 παρ. 2² της ΣΕΕ, ως προς την εκπροσώπηση του Κράτους-Μέλους στα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο. Διότι, όπως είναι ευνόητο, ένας τέτοιος καταμερισμός αρμοδιοτήτων καθώς και μία τέτοια εκπροσώπηση προϋποθέτουν Κράτος-Μέλος, το οποίο είναι σε θέση να ανταποκριθεί πλήρως ως προς όλα αυτά τα κατά το Ευρωπαϊκό Δίκαιο καθήκοντα κατά κύριο λόγο σε ό,τι αφορά την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική «απορρόφηση» της ολότητας του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου.

2. Από την προπαρατεθείσα προϋπόθεση της μίας και μόνης Νομικής Προσωπικότητας διεθνώς απορρέει, αυτοθρόως, και η προϋπόθεση

¹ «1. Η οριοθέτηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από την αρχή της δοτής αρμοδιότητας. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης διέπεται από τις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. 2. Σύμφωνα με την αρχή της δοτής αρμοδιότητας, η Ένωση ενεργεί μόνον εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων που της απονέμουν τα κράτη μέλη με τις Συνθήκες για την επίτευξη των στόχων που οι Συνθήκες αυτές ορίζουν. Κάθε αρμοδιότητα η οποία δεν απονέμεται στην Ένωση με τις Συνθήκες ανήκει στα κράτη μέλη. 3. Σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, στους τομείς οι οποίοι δεν υπάρχουν στην αποκλειστική της αρμοδιότητα, η Ένωση παρεμβαίνει μόνο εφόσον και κατά τον βαθμό που οι στόχοι της προβλεπόμενης δράσης δεν μπορούν να επιτευχθούν επαρκώς από τα κράτη μέλη, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, μπορούν όμως, λόγω της κλίμακας ή των αποτελεσμάτων της προβλεπόμενης δράσης, να επιτευχθούν καλύτερα στο επίπεδο της Ένωσης. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης εφαρμόζουν την αρχή της επικουρικότητας σύμφωνα με το Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Τα εθνικά κοινοβούλια μεριμνούν για την τήρηση της αρχής αυτής σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο εν λόγω Πρωτόκολλο. 4. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, το περιεχόμενο και η μορφή της δράσης της Ένωσης δεν υπερβαίνουν τα απαιτούμενα για την επίτευξη των στόχων των Συνθηκών. Τα θεσμικά όργανα της Ένωσης εφαρμόζουν την αρχή της αναλογικότητας σύμφωνα με το Πρωτόκολλο σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.»

² «Οι πολίτες εκπροσωπούνται άμεσα στο επίπεδο της Ένωσης στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Τα κράτη μέλη εκπροσωπούνται στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο από τον αρχηγό κράτους ή κυβέρνηση και στο Συμβούλιο από τις κυβερνήσεις τους, οι οποίοι είναι δημοκρατικά υπεύθυνοι είτε έναντι των εθνικών τους κοινοβουλίων, είτε έναντι των πολιτών τους.»

της μίας και μόνης Ιθαγένειας. Πολλώ μάλλον όταν διεθνώς δεν υφίσταται παράδειγμα Κράτους με μία νομική προσωπικότητα διεθνώς που αναγνωρίζει εντός αυτού περισσότερες της μίας ιθαγένειες. Δεν πρέπει δε να υποτιμάται το γεγονός ότι η αναγνώριση περισσότερων της μίας ιθαγενειών ανοίγει, και δη διάπλατα, τον δρόμο για την αναγνώριση και περισσότερων του ενός Κρατών ή και για την επιβολή ενός πολιτειακού καθεστώτος χαλαρής συνομοσπονδίας. Καθεστώς το οποίο, όπως θα επεξηγηθεί στην συνέχεια, δεν μπορεί να ισχύσει για την Κυπριακή Δημοκρατία κατά το Διεθνές Δίκαιο, και οπωσδήποτε κατά το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

3. Το Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να είναι Κυρίαρχο, όπως συνάγεται ευχερώς ιδίως από τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 2³ της ΣΕΕ. Τα ουσιώδη συστατικά στοιχεία (*«essentialia negotii»*) της εσωτερικής και της εξωτερικής Κυριαρχίας ενός Κράτους -κατά βάση ως της ικανότητας της αυτοδύναμης επιβολής της εξουσίας του χωρίς να περιορίζεται από άλλη βούληση- είναι κοινώς γνωστά σύμφωνα με τους κανόνες του Συνταγματικού Δικαίου διεθνώς. Επομένως, στο σημείο αυτό αρκεί η ειδικότερη αναφορά στις προϋποθέσεις που καθιερώνουν οι ως άνω ρυθμίσεις της ΣΕΕ:

α) Κατά πρώτο λόγο το Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές της ΣΕΕ, πρέπει να είναι σε θέση να διασφαλίσει τις θεμελιώδεις λειτουργίες του. Ιδίως δε την διασφάλιση της Εδαφικής Ακεραιότητας, την διασφάλιση της Δημόσιας Τάξης και την προστασία της Εθνικής Ασφάλειας. Αφού στην αντίθετη περίπτωση η Κυριαρχία καθίσταται, άνευ άλλου τινός, *«γράμμα κενό περιεχομένου»* intra και extra muros. Τούτο δε καθιστά αδύνατη την αποτελεσματική λειτουργία του Κράτους-Μέλους και εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά το

³ «Η Ένωση σέβεται την ισότητα των κρατών μελών ενώπιον των Συνθηκών καθώς και την εθνική τους ταυτότητα που είναι συμφυής με τη θεμελιώδη πολιτική και συνταγματική τους δομή, στην οποία συμπεριλαμβάνεται η περιφερειακή και τοπική αυτοδιοίκηση. Σέβεται τις ουσιώδεις λειτουργίες του κράτους, ιδίως δε τις λειτουργίες που αποβλέπουν στη διασφάλιση της εδαφικής ακεραιότητας, τη διατήρηση της δημόσιας τάξης και την προστασία της εθνικής ασφάλειας. Ειδικότερα, η εθνική ασφάλεια παραμένει στην ευθύνη κάθε κράτους μέλους.»

Ευρωπαϊκό Δίκαιο, συνακόλουθα δε υπονομεύει καταλυτικώς την δομή και την λειτουργία της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

β) Άρα Κράτος ικανό να ασκήσει, στο ακέραιο, τα κατά το Διεθνές Δίκαιο δικαιώματα της *stricto sensu* Κυριαρχίας του καθώς και όλα τα εντεύθεν επιμέρους Κυριαρχικά του Δικαιώματα. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων το Δίκαιο της Θάλασσας καθορίζει από την μία πλευρά τον θεσμικό πυρήνα της *stricto sensu* Κυριαρχίας του κάθε Κράτους-Μέλους της Διεθνούς Κοινότητας, η οποία ασκείται πλήρως πέραν της Ηπειρωτικής Επικράτειας και στα Χωρικά Ύδατα ή Χωρική Θάλασσα -δηλαδή στην Αιγιαλίτιδα Ζώνη- πρωτίστως κατά τις διατάξεις του Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ. Και, από την άλλη πλευρά, τον θεσμικό πυρήνα της *lato sensu* Κυριαρχίας, η οποία συμπεριλαμβάνει όλα τα επιμέρους αναγνωρισμένα από το Διεθνές Δίκαιο Κυριαρχικά Δικαιώματα κάθε Κράτους. Κατά βάση δε τα Κυριαρχικά Δικαιώματα τα σχετικά με την Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 55 επ. του Δικαίου της Θάλασσας του ΟΗΕ και με την Υφαλοκρηπίδα, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 76 επ. του ίδιου Δικαίου.

4. Το Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να οργανώνεται στην βάση των θεσμικοπολιτικών «*συντεταγμένων*» της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, αφού κατά το άρθρο 10 παρ.1⁴ της ΣΕΕ η όλη δομή και λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεμελιώνεται στην Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία. Υπό τα δεδομένα αυτά δεν νοείται και Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης το οποίο δεν στηρίζεται, ουσιαστικώς και στην πράξη, στο όλο θεσμικοπολιτικό πλαίσιο της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας. Τούτο επιβάλλει, συνακόλουθα, εκ μέρους του Κράτους-Μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

⁴ «Η λειτουργία της Ένωσης θεμελιώνεται στην αντιπροσωπευτική δημοκρατία.»

α) Πλήρη σεβασμό της αρχής της Διάκρισης των Εξουσιών και των βασικών θεσμικών συνιστωσών του Κράτους Δικαίου, όπως άλλωστε συμβαίνει και με την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση, λαμβάνοντας υπόψη ιδίως το ρυθμιστικό πεδίο του άρθρου 2⁵ της ΣΕΕ. Και ως προς την αρχή της Διάκρισης των Εξουσιών διευκρινίζεται ότι αυτή, μεταξύ άλλων, αφενός επιτρέπει την «διασταύρωσή» τους μόνο στο μέτρο που το προβλέπει με τους ειδικότερους επιμέρους κανόνες δικαίου το δημοκρατικώς θεσπισμένο Σύνταγμα. Και, αφετέρου, δεν ανέχεται «εκπτώσεις» κατά κύριο λόγο σε ό,τι αφορά την λειτουργία του κυρωτικού μηχανισμού της Δικαστικής Εξουσίας, υπό το καθεστώς των εγγυήσεων της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας των δικαστών που την στελεχώνουν. Ως προς δε το Κράτος Δικαίου, είναι προφανές ότι το θεσμικό του «οπλοστάσιο» επιβάλλει, οπωσδήποτε, και την ύπαρξη επαρκών κυρωτικών μηχανισμών για κάθε παραβίαση της Αρχής της Νομιμότητας από τα κρατικά όργανα, με «προεξάρχοντα» τον κατά τ' ανωτέρω μηχανισμό της Δικαστικής Εξουσίας.

β) Και πλήρη σεβασμό όλων, ανεξαιρέτως, των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όπως και πάλι συμβαίνει άλλωστε και για την ίδια την Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τις διατάξεις του ως άνω άρθρου 2 και του άρθρου 6⁶ της ΣΕΕ. Ας σημειωθεί, ότι μια τέτοια προϋπόθεση είναι τόσο περισσότερο συνυφασμένη με την Αντιπροσωπευτική Δημοκρατία, όσο κατά την ιστορική της

⁵ «Η Ένωση βασίζεται στις αξίες του σεβασμού και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της ισότητας, του κράτους δικαίου, καθώς και του σεβασμού των ανθρώπινων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων των προσώπων που ανήκουν σε μειονότητες. Οι αξίες αυτές είναι κοινές στα κράτη μέλη εντός κοινωνίας που χαρακτηρίζεται από τον πλουραλισμό, την απαγόρευση των διακρίσεων, την ανοχή, τη δικαιοσύνη, την αλληλεγγύη και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.»

⁶ «**1.** Η Ένωση αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που περιέχονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 7^{ης} Δεκεμβρίου 2000, όπως προσαρμόσθηκε στις 12 Δεκεμβρίου 2007, στο Στρασβούργο, ο οποίος έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες. Οι διατάξεις του Χάρτη δεν συνεπάγονται καμία επέκταση των αρμοδιοτήτων της Ένωσης όπως αυτές ορίζονται στις Συνθήκες. Τα δικαιώματα, οι ελευθερίες και οι αρχές του Χάρτη ερμηνεύονται σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις του Τίτλου VII του Χάρτη που διέπουν την ερμηνεία και την εφαρμογή του και λαμβανομένων δεόντως υπόψη των επεξηγήσεων οι οποίες αναφέρονται στον Χάρτη και στις οποίες μνημονεύονται οι πηγές των εν λόγω διατάξεων. **2.** Η Ένωση προσχωρεί στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Η προσχώρηση στην εν λόγω Σύμβαση δεν μεταβάλλει τις αρμοδιότητες της Ένωσης όπως ορίζονται στις Συνθήκες. **3.** Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως κατοχυρώνονται από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών και όπως απορρέουν από τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, αποτελούν μέρος των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης.»

διαδρομή αυτή εμπεδώθηκε, από θεσμική και πολιτική έποψη, ως καθεστώς εγγύησης της Ελευθερίας, υφ' όλες τις εκφάνσεις -και προεχόντως υπό την έκφανση της ακώλυτης άσκησης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου- σύμφωνα με την εξίσου θεμελιώδη για το σύγχρονο δημοκρατικώς οργανωμένο Κράτος Δημοκρατική Αρχή.

5. Κατά τις διατάξεις του άρθρου 4 παρ. 3⁷ της ΣΕΕ, το Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να είναι σε θέση να εκπληρώνει πλήρως και όλες τις έναντι της Ευρωπαϊκής Ένωσης υποχρεώσεις του. Ιδίως δε την «απορρόφηση» του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου, ως προς το σύνολο των κανονιστικών του συντεταγμένων. Με βάση δε το κατά το Ευρωπαϊκό Δίκαιο Κράτος Δικαίου, κυρώσεις επιβάλλονται σε περίπτωση παραβίασης των υποχρεώσεων αυτών εκ μέρους του Κράτους-Μέλους, όπως ορίζουν οι διατάξεις του άρθρου 7⁸ της ΣΕΕ.

6. Από τ' ανωτέρω συνάγεται και ότι το Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να οργανώνεται με βάση μία και ενιαία δημοκρατικώς νομιμοποιημένη Έννομη Τάξη.

⁷ «Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας, η Ένωση και τα κράτη μέλη εκπληρώνουν τα εκ των Συνθηκών καθήκοντα βάσει αμοιβαίου σεβασμού και αμοιβαίας συνεργασίας. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν κάθε γενικό ή ειδικό μέτρο ικανό να διασφαλίσει την εκτέλεση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τις Συνθήκες ή προκύπτουν από πράξεις των θεσμικών οργάνων της Ένωσης. Τα κράτη μέλη διευκολύνουν την Ένωση στην εκπλήρωση της αποστολής της και απέχουν από τη λήψη οποιουδήποτε μέτρου ικανού να θέσει σε κίνδυνο την πραγματοποίηση των στόχων της Ένωσης.»

⁸ «**1.** Το Συμβούλιο δύναται, βάσει αιτιολογημένης προτάσεως του ενός τρίτου των κρατών μελών, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών του και κατόπιν της έγκρισης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, να διαπιστώσει την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2. Το Συμβούλιο, προτού προβεί στη διαπίστωση αυτή, ακούει το εν λόγω κράτος μέλος και δύναται, αποφασίζοντας με την ίδια διαδικασία, να του απευθύνει συστάσεις. Το Συμβούλιο επαληθεύει τακτικά ότι εξακολουθούν να ισχύουν οι λόγοι που οδήγησαν στη διαπίστωση αυτή. **2.** Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, αποφασίζοντας ομόφωνα μετά από πρόταση του ενός τρίτου των κρατών μελών ή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και αφού λάβει την έγκριση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, δύναται να διαπιστώσει την ύπαρξη σοβαρής και διαρκούς παραβίασης από κράτος μέλος των αξιών του άρθρου 2, αφού καλέσει το εν λόγω κράτος μέλος να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. **3.** Εφόσον γίνει η αναφερόμενη στην παράγραφο 2 διαπίστωση, το Συμβούλιο δύναται να αποφασίζει, με ειδική πλειοψηφία, την αναστολή ορισμένων δικαιωμάτων τα οποία απορρέουν από την εφαρμογή των Συνθηκών ως προς το εν λόγω κράτος μέλος, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων ψήφου του αντιπροσώπου της κυβέρνησης αυτού του κράτους μέλους στο Συμβούλιο. Ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Συμβούλιο λαμβάνει υπόψη τις πιθανές συνέπειες μιας τέτοιας αναστολής στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις φυσικών και νομικών προσώπων. Οι υποχρεώσεις του εν λόγω κράτους μέλους, δυνάμει των Συνθηκών, εξακολουθούν, εντούτοις, να δεσμεύουν αυτό το κράτος μέλος. **4.** Το Συμβούλιο δύναται να αποφασίσει, εν συνεχεία, με ειδική πλειοψηφία, να μεταβάλει ή να ανακαλέσει μέτρα που έχουν ληφθεί σύμφωνα με την παράγραφο 3, ανάλογα με τις μεταβολές της καταστάσεως, η οποία οδήγησε στην επιβολή τους. **5.** Ο τρόπος ψηφοφορίας που, για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, εφαρμόζεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και στο Συμβούλιο καθορίζεται στο άρθρο 354 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.»

α) Έννομη Τάξη «επικεφαλής» της οποίας είναι το Εθνικό Σύνταγμα, ως εμβληματική εγγύηση της Διάκρισης των Εξουσιών, του Κράτους Δικαίου και της ακώλυτης άσκησης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

β) Όπως είναι προφανές, μόνον υπ' αυτή την προϋπόθεση της ιεραρχικώς δομημένης και δημοκρατικώς νομιμοποιημένης Έννομης Τάξης είναι εφικτό να γίνουν πλήρως σεβαστές στην πράξη οι εγγυήσεις αποτελεσματικής εφαρμογής των θεσμών της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας. Επέκεινα δε και οι εγγυήσεις αгаσής συνύπαρξής της με την Ευρωπαϊκή Έννομη Τάξη και, κατά λογική νομική ακολουθία, οι εγγυήσεις ομαλής και αδιάλειπτης «απορρόφησης» από αυτή του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου στο σύνολό του, όπως ήδη επεξηγήθηκε.

7. Στις ως άνω προϋποθέσεις επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος πρέπει να προστεθούν και οι εξής δύο οι οποίες απορρέουν, και αυτές, αμέσως ή εμμέσως από το Διεθνές Δίκαιο και από το Ευρωπαϊκό Δίκαιο:

α) Στο έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας, ως κυρίαρχου Κράτους-Μέλους της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δεν μπορεί να ισχύουν εγγυήσεις κάθε είδους τρίτων Κρατών, ούτε να υπάρχουν στο έδαφός της στρατεύματα κατοχής. Το παράδειγμα της οριστικής ενοποίησης της Γερμανίας, ως «Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας», το 1990 μόνον ύστερα από την αποχώρηση και του τελευταίου σοβιετικού στρατιώτη τεκμηριώνει επαρκώς την βασιμότητα της προϋπόθεσης αυτής, και κατά το Διεθνές Δίκαιο και κατά το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.

β) Από το έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας πρέπει ν' αποχωρήσουν σταδιακώς και όλοι οι έποικοι που «εγκατέστησε» εκεί η Τουρκία. Και να επανέλθουν στις εστίες τους οι νόμιμοι, κατά την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και κατά

την νομολογία του Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κύριοι των κατεχόμενων από τους έποικους ακινήτων.

III. Οι κατ' ελάχιστο προϋποθέσεις επίλυσης του Κυπριακού Ζητήματος κατά το Διεθνές Δίκαιο και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο

Από τα όσα ήδη παρατέθηκαν καθίσταται προφανές ότι η επίλυση του Κυπριακού Ζητήματος, με πλήρη τήρηση των κανόνων του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου, πρέπει να πληροί, εν συνόλω, τις εξής προϋποθέσεις:

A. Πρώτον, η Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να έχει την πολιτειακή μορφή το πολύ Ομοσπονδιακού Κράτους, κατά τα Διεθνή και κυρίως κατά τα Ευρωπαϊκά αντίστοιχα πρότυπα. Ουδεμία μορφή Συνομοσπονδίας, ευθεία ή συγκεκαλυμμένη, είναι ανεκτή. Και τούτο πρωτίστως διότι πέραν του ότι μία τέτοια «λύση» είναι, εξ ορισμού, θνησιγενής και εξυπηρετεί μόνο τις βλέψεις και τα συμφέροντα της Τουρκίας με το να οδηγεί σε ουσιαστική πολιτειακή αποσύνθεση την Κυπριακή Δημοκρατία, έρχεται σε πλήρη αντίθεση με τον πυρήνα του πρωτογενούς Ευρωπαϊκού Δικαίου. Κυρίως δε με τις διατάξεις της ΣΕΕ, ως προς την πολιτειακή μορφή και την κυριαρχία των Κρατών-Μελών της. Πραγματικά, αποτελεί κοινό νομικό και πολιτικό «τόπο» ότι Συνομοσπονδιακό Κράτος δεν μπορεί να είναι Κράτος-Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δοθέντος ότι δεν δύναται, εκ φύσεως, ν' ανταποκριθεί, μεταξύ άλλων, στις απαιτήσεις επαρκούς τήρησης του Ευρωπαϊκού Κεκτημένου. Αυτό και μόνον αποδεικνύει, δίχως αμφιβολία, μεταξύ άλλων και ότι το περιβόητο «σχέδιο Ανάν» για την Κύπρο όχι μόνο δεν υπήρξε «*χαμένη ευκαιρία*» αλλά, όλως αντιθέτως, αν εφαρμοζόταν -και με δεδομένο το ότι κατέληγε στην δημιουργία κράτους συνομοσπονδιακού τύπου- θα οδηγούσε, νομοτελειακά, στην διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και στην αποχώρησή της από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

- Β.** Δεύτερον, η Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να στηρίζεται, καθ' ολοκληρία, στις θεμελιώδεις αρχές της Αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, ως θεσμικής εγγύησης της Ελευθερίας *in globo*. Άρα ως θεσμικής εγγύησης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, όχι μόνο κατά το Εθνικό Δίκαιο αλλά και κατά το Διεθνές Δίκαιο και το Ευρωπαϊκό Δίκαιο.
- Γ.** Τρίτον, η Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να έχει, ως μέλος της Διεθνούς Κοινότητας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία Διεθνή Νομική Προσωπικότητα.
- Δ.** Τέταρτον, στην Κυπριακή Δημοκρατία νοείται μία, και μόνον, Ιθαγένεια.
- Ε.** Πέμπτον, η Κυριαρχία της Κυπριακής Δημοκρατίας πρέπει να είναι πλήρης, με εξίσου πλήρη σεβασμό όλων, ανεξαιρέτως, των διατάξεων του Διεθνούς Δικαίου και του Ευρωπαϊκού Δικαίου. Τούτο σημαίνει πληρότητα και της *stricto sensu* Κυριαρχίας της -π.χ. σε ό,τι αφορά την εδαφική της ακεραιότητα, τα σύνορά της, την αιγιαλίτιδα ζώνη της κ.λπ.- και της *lato sensu* Κυριαρχίας της, άρα την πλήρη άσκηση όλων, δίχως οιαδήποτε διάκριση, των Κυριαρχικών της Δικαιωμάτων, με επίκεντρο τα Δικαιώματά της επί του συνόλου των Θαλάσσιων Ζωνών της κατά το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας, π.χ. επί της Υφαλοκρηπίδας της και της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της. Ουδεμία δε επιρροή ασκεί επ' αυτού, όπως ήδη διευκρινίσθηκε, το ότι η Τουρκία δεν έχει προσχωρήσει στην ως άνω Διεθνή Σύμβαση αφού αυτή, κατά την νομολογία του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, παράγει διεθνώς παραδεδεδεγμένους κανόνες του Διεθνούς Δικαίου οι οποίοι ισχύουν *erga omnes*.
- ΣΤ.** Έκτον -και κατά συνέπεια- επί της Κυπριακής Δημοκρατίας δεν είναι επιτρεπτό να παραμένουν, κατ' ουδένα τρόπο, στρατεύματα κατοχής ούτε να ισχύουν, επίσης κατ' ουδένα τρόπο, εγγυήσεις τρίτων. Και στις

«εγγυήσεις» αυτές περιλαμβάνονται ενδεχόμενες «εγγυήσεις» και της Μεγάλης Βρετανίας, ιδίως αφότου συντελέσθηκε το Brexit.

Ζ. Και, έβδομον, τα προεκτεθέντα συνεπάγονται ότι από την Κυπριακή Δημοκρατία πρέπει να αποχωρήσουν, χωρίς όρους και προϋποθέσεις, οι «έποικοι», τους οποίους εγκατέστησε παρανόμως, σύμφωνα μάλιστα με την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η Τουρκία και να επανέλθουν οι αναγκαστικώς αποχωρήσαντες από τις εστίες τους, λόγω της τουρκικής εισβολής, πρόσφυγες, ανακτώντας στο ακέραιο όλα τα κατά την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου αλλά και κατά τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης Δικαιώματά τους.

Επίλογος

Όσο για την Διεθνή Κοινότητα και τον ΟΗΕ, η κατ' αποτέλεσμα «ισότιμη» αντιμετώπιση Τουρκίας και Κύπρου -δηλαδή του «θύτη» με το «θύμα» της τουρκικής εισβολής και κατοχής- κατά την λογική της ανοχής των ατέρμονων και κενών περιεχομένου συζητήσεων μεταξύ των δύο μερών, δείχνει πόσο στις μέρες μας το Διεθνές Δίκαιο, με αποκλειστική ευθύνη της ίδιας της Διεθνούς Κοινότητας και του ΟΗΕ, συντίθεται όχι τόσο από *leges perfectae*, αλλά σε πολλές περιπτώσεις από *leges minus quam perfectae* ή και *leges imperfectae*. Ελλάδα και Κύπρος, λοιπόν, στέλνοντας το μήνυμα ότι δεν είναι διατεθειμένες να δεχθούν αυτή την οιονεί «χειμέρια νάρκη» της ΚΕΠΠΑ και της Διεθνούς Νομιμότητας πρέπει να θέσουν, ως Κράτη-Μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Διεθνούς Κοινότητας, προ των ευθυνών τους τους Ευρωπαϊκούς Θεσμούς και εκείνους της Διεθνούς Κοινότητας επισημαίνοντας, χωρίς περιστροφές, υποχωρήσεις και υπαναχωρήσεις, και τα εξής: Όπως όλοι στεκόμαστε σήμερα στο πλευρό της Ουκρανίας, καταδικάζοντας απεριφράστως και εμπράκτως το πολεμικό έγκλημα της Ρωσίας, στην ίδια γραμμή υπεράσπισης της Ευρωπαϊκής Νομιμότητας και της Διεθνούς Νομιμότητας πρέπει να καταδικασθεί -με χρησιμοποίηση του veto αν χρειασθεί σε μελλοντικές αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης-

απεριφράστως και εμπράκτως και η συνεχιζόμενη εγκληματική τακτική της Τουρκίας εις βάρος της Μαρτυρικής Κύπρου. Διότι η επιλεκτική εφαρμογή της Διεθνούς και της Ευρωπαϊκής Νομιμότητας οδηγεί, μοιραίως, στην ουσιαστική αναίρεσή τους.»